

**ХҮНИЙ ЭРХИЙН ҮНДЭСНИЙ КОМИССЫН МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ХҮНИЙ ЭРХ, ЭРХ
ЧӨЛӨӨНИЙ БАЙДЛЫН ТАЛААРХ 25 ДАХЬ ИЛТГЭЛИЙГ ХЭЛЭЛЦСЭН
ТАЛААРХ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, НИЙГМИЙН БОДЛОГЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2026 оны 05 дугаар
сарын 26-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн М.Нарантуяа-Нара

Байнгын хорооны дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссоос 2026 оны 03 дугаар сарын 30-ны өдөр Улсын Их Хуралд ирүүлсэн Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 25 дахь илтгэлийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 115 дугаар зүйлийн 115.6 дахь хэсэгт заасны дагуу Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороо 2026 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн хуралдаанаараа эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд хэлэлцлээ.

Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 25 дахь илтгэлийн Хүүхэд хамгааллын тогтолцооны анхаарах зарим асуудал, Иргэний эрүүл мэндээ хамгаалуулах, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авах эрхийн хэрэгжилт, Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангахад эрэгтэйчүүдэд тулгамдаж буй асуудлын талаарх санал, зөвлөмжийн танилцуулгыг Байнгын хорооны хуралдаанд Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын дарга Д.Сүнжид танилцуулсан болно.

Байнгын хорооны хуралдаанаар Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 25 дахь илтгэлийг хэлэлцэх үед Улсын Их Хурлын гишүүн А.Ариунзаяа сүүлийн 10 жилд цэргийн албанд явсан хэдэн цэрэг, мөн хурдан морины уралдаанд оролцсон хэдэн хүүхэд амь насаа алдсан талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Саранчулуун Хүний эрхийн Үндэсний комиссоос хүргүүлсэн шаардлага, зөвлөмж хэрэгждэг эсэх, эрчүүдийн эрүүл мэндийн асуудал, амиа хорлолтын дараа хийсэн дүн шинжилгээ байгаа эсэх, осол гэмтэл, цочмог, цочмогдуу үеийн сэргээн заслын талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Чинбүрэн Засгийн газраас хэрэгжүүлсэн ололттой үйл ажиллагааны талаар тайланд туссан эсэх, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Бейсен эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хяналт, эмнэлгийн байгууллагуудын эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зээл, төлөлт, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн санхүүжилтийн талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Т.Мөнхсайхан хүүхдийн эрхийн зөрчил, гэмт хэрэг, зөрчлөөс хүүхдийг урьдчилан сэргийлэх талаар холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагууд ямар арга хэмжээ авсан, өсвөр насны хүүхдийн нөхөн үржихүйн тулгамдсан асуудал үр хөндөлт, жирэмслэлтийг бууруулахад цаашид ямар арга хэмжээ авах, хариуцлагын тогтолцоог яаж сайжруулах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн М.Энхцэцэг хүн аюулгүй амьдрах, ажиллах орчноор хангагдах ёстой, сүүлийн 5 жилийн хугацаанд цахилгаанд цохиулсны улмаас хэдэн хүүхэд, ажилтан нас барсан, энэ талаар хийсэн судалгаа байгаа эсэх, цаашид ямар арга хэмжээ авах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн С.Эрдэнэбат Хүний эрх хамгаалагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн хэрэгжилт, орон нутаг дахь эмийн сангууд эрүүл мэндийн даатгалын сангаас эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хөнгөлөлт авч чадаж байгаа эсэх, хүүхдийн суралцах орчны стандартын хэрэгжилт, сургуулийн анги, танхимын агаарын чанарын стандартыг батлах, эрэгтэйчүүдийг урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Галбадрах сурч боловсрох эрхийн талаар

тайланд туссан эсэх, боловсролын хүртээмж, багшлах боловсон хүчний хомсдол, багш, суралцагсдын эрх зөрчигдөж байгаа талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Л.Мөнхбаясгалан хүн амын ундны усны чанарын үзүүлэлт хангалтгүй байгаагийн улмаас хүн амын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж байгаа, боловсролын байгууллагын анги, танхимыг стандартын бус будгаар будсаны улмаас хүүхдийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлж байгаа талаар судалгаа хийсэн, тайланд туссан эсэх, сэтгүүлчийн эрх зөрчигдөхөд Хүний эрхийн үндэсний комисс ямар арга хэмжээ авсан талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн М.Нарантуяа-Нара орон нутагт сум бүрд хүүхэд, гэр бүлийн асуудал хариуцсан нийгмийн ажилтан ажиллаж байгаа эсэх, чиг үүрэгт туссан ажил үүргээ гүйцэтгэж чадаж байгаа эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Батнайрамдал Хүний эрхийн Үндэсний Комиссоос Боловсролын яаманд хүргүүлсэн зөвлөмжийн хэрэгжилт хангагдсан эсэх, Боловсролын зээлийн сантай холбоотой асуудлаар тус тус асуулт асууж, хариулт авсан болно.

Мөн Улсын Их Хурлын гишүүн А.Ариунзаяа тус илтгэлийн хүрээнд Байнгын хороонд харьяалагдах асуудлуудын хэрэгжилтийг хангуулах талаар ажиллах, хүүхдийн амьд явах эрхийг хангах, нас баралтын шалтгааныг тогтоох, ердийн, байх ёстой эрхийг өөрчлөхгүй тоон мэдээллээр жил бүр гаргах, үнэлэх, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Саранчулуун эхний эрсдэлд орсон иргэдийг дараагийн эрсдэлд оруулахгүй байх, эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх, хүртээмжийг сайжруулах, хүүхэд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, ахмад настны амьд явах эрхийг хангах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Батнайрамдал Хүний эрхийн Үндэсний Комиссоос гаргасан зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй тохиолдолд хуулийн хариуцлага тооцдог байх, хүүхдийн эрхийг хангах талаар тус тус саналаа илэрхийллээ.

Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороо Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 25 дахь илтгэлийг хэлэлцэж, Байнгын хорооны гишүүдээс гаргасан саналыг үндэслэн холбогдох тогтоолын төсөлд дараах саналыг тусгуулахаар санал, дүгнэлтээ Хууль зүйн байнгын хороонд хүргүүлж байна. Үүнд:

1. Хүүхдийн төлөө сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээ, санхүүжилтийг ач холбогдлоор нь эрэмбэлж, үзүүлэх үр нөлөөнд үндэслэн тогтоож, зарцуулалтыг нээлттэй, ил тод болгох;
2. Хүүхэд хамгааллын тухай хуульд заасан "Хүүхэд хамгааллын нэгдсэн мэдээллийн сан"-г байгуулж, хуулийн хэрэгжилтийг хангах;
3. Хүүхэд хамгааллын салбар хоорондын үйл ажиллагааг уялдуулан зохион байгуулах;
4. "Хүн төвтэй" эрүүл мэндийн тогтолцоог бүрдүүлэх чиглэлээр анхан шатны тусламж, үйлчилгээнд алслагдсан бүс нутагт мэдээллийн технологи, холбоо харилцааны хэрэгслийг ашиглан зайнаас үзүүлэх болон хөдөлгөөнт үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх;
5. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагуудыг сонгох, хамтран ажиллах гэрээ байгуулахдаа тухайн байгууллагын менежмент, нийгмийн хариуцлага, хүний нөөц, дэд бүтэц, төсөв, хөрөнгө оруулалтын боломж зэргийг харгалзан үздэг байх шалгуур үзүүлэлтийг баталж, мөрдүүлэх, ил тод байдлыг хангах;
6. Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй өвчний улмаас гадаад улсад эмчилгээ хийлгэхтэй холбоотой өрхийн санхүүгийн дарамтыг болон Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас хөнгөлөлт олгох шаардлагатай эмийн нэр, төрөл, хүртээмжийг бодит хэрэгцээнд нийцүүлэн нэмэгдүүлж даатгуулагчаас

- гарах эмийн зардлыг бууруулах чиглэлээр шийдэл бүхий бодлого боловсруулах;
7. Малчин эрэгтэйчүүдийн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэх зорилтот арга хэмжээг тусган, үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх;
 8. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн стандартуудын давхардал, хийдлийг арилгаж, нэгдсэн бүртгэл, ангиллыг шинэчлэх, техникийн зохицуулалтыг батлах
 9. Хязгаарлагдмал орчинд ажил гүйцэтгэхтэй холбоотой аюулгүй ажиллагааны тусгай журам, стандарт, техникийн зохицуулалтыг боловсруулан баталж, мөрдүүлэх;

Байнгын хорооны эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын 25 дахь илтгэлийг хэлэлцсэн талаарх Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа.

**ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, НИЙГМИЙН
БОДЛОГЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

П.ГАНЗОРИГ